

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben házhoz hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. VERÉB GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Szabadka, IV., Rakóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Hirdetések Árszabály szerint.

Zeppelin és a levegő meghódítása.

Világszerte ismert név. A viselője egy nyugalomba vonult német generális, aki késő aggkorára igazi germán kitartással előbb a saját vagyonának, utóbb a közadakozás útján egybegyűlt százezrek feláldozásával a laikus világ, sajtó tapsai közt kormányozza a léghajót.

Igazán különös jelensége a tömegek pszichológiájának az a mindent betöltő lelkesedés és elragadtatás, a mivel az egész világ, de különösen a német közlemény ma el van telve Zeppelin iránt, aki a szaktudomány, tapasztalat és természet meg nem másítható törvényeivel szemben a maga „kormányozható” ballonléghajójára esküszik. Mi sem bizonyítja jobban ezt az entusiasmuát, mint hogy a léghajó megsemmisülése, a bekövetkezett „nemzeti szerencsétlenség” után a német nép császárijától lefelé lelkesedéssel nyul a zsebébe és pár nap alatt milliók állanak ismét rendelkezésére, hogy megépüljön az új, a hatalmasabb légi csoda, a „kormányozható léghajó”.

Es ebben a tényben szinte önmagától élesen kidomborodik egy jelenség: a határtalan áldozatkészség, biztosítani a német népnek a világ minden népei között a vezérszerepet. El kell, hogy törpüljön e mellett az, hogy a konkrét esetben maga az áldozatkészség talán hiábavaló, hogy a milliók ismét elvesznek, mert a levegő uralmát elnyerni nem a ballonléghajókkal játszó Zeppelin fogja, hanem egy szellemesen megépített dinamikus repülőgép. Maga az áldozatkészség a nemzeti érzés hatalmas megnyilvánulása imponál.

Aki a Zeppelin-féle kísérleteket figyelemmel követte, annak fel kellett hogy tűnjön az, hogy az általános lelkesedésből csak azok nem vették ki a részüket, akik maguk is lesik, maguk is kutatják a kormányozható repülőgép problémáját. A hivatásos aeronauták, a problema megoldásával tudományosan foglalkozó szakkörök Zeppelin iránt egyáltalában nem lelkesedtek. Hallgattak, de pusztán emberi szánalomból vagy német hazafiságból, ami egyformán tiltotta, hogy Zeppelin léghajóját külső sikerei da-

cára bolondságnak és haszontalanságnak nyilvánítsák.

A Farman és Delegrame-féle dinamikus repülőgépek sikerei után olyannak tűnik fel a gróf Zeppelin ballon-léghajója, mintha valaki ma, az automobil korszakában, óriási postakocsit csináltatna és befogna ez elé százpár lovat.

A szakkörökben nagyon jól tudják, hogy a jövő a dinamikus, vagyis a levegőnél nehezebb, saját erejükből felszállni tudó repülőgépeké, azért Zeppelint több száz kilométeres utja dacára sem vették komolyan.

Jellemző csak az, hogy a mi közös hadügyi kormányzatunk sietve Németországban egy „kormányozható léghajót” akar vásárolni, mint ezt egy berlini távirat ujságolja.

Az alkotó és ujat teremtő erő nálunk és Ausztriában is nem nagyon termékeny. A kísérletezésekkel járó nagy áldozatok és munka helyett, mi szeretünk készletet vásárolni. Itt is ugy lesz, kényelmesen megvárjuk az eredményt és akkor vásárolunk. Ezért nem boldogul nálunk a törekvő, ujat teremtő feltalálók egész serege. Míg nálunk mellőzésben, gunyban van része és törekvéseinek végeredménye, nyomor és szenvedés, más nemzetek feltalálói dicsőség, vagyon és milliók lelkesedése környezi.

Fix.

Katholikus Népszövetségi ülés Szentfülöpön.

— Saját tudósítónktól. —

Nem mindennapi jelenetnek voltunk szemtanúi aug. 30-án, amidőn óriási néptömeg jelenlétében a Kath. Népszövetség helyi csoportja gyűlést tartott. Elsőnek emelkedett fel a szónoki emelvényen nagyságos Martin József tiszteletbeli kanonok, helybeli plébános ki egyszerű, de keneteljes szavaival utalt arra, hogy mi is a népszövetség célja, amit leginkább megmutat a német katolikusok példája: a katolikus ügynek védelme.

Schmidt Konrád joghallgató a „Keresztény-Ellenes Sajtóról” beszélt. Előadásában, mely nagy tetszést aratott, rámutatott elleneink rosszakaratu cikkeire, kik csak szidnak mindent, ami (csak) katolikus izü, ami szent és tiszteletre méltó, sőt ha kell sárba is tipornak, míg ellenben ami nem katolikus, majdnem évig magasztalnak. — Utalt a sok botrányra, amit egyházunkról, a papságról és szerzetesekről koholtak és koholnak.

Majd fejtegeti a sajtó nagy veszedelmét, mely méregként mételjezi meg az

olvasók gondolkodás módját, ítélkezését. Ova intette azután a hallgató közönséget, hogy ily rossz szellemű ujságok olvasásától tartózkodjanak, de ellenmérégről sem feledkezett meg a szónok, midőn jó, katolikus lapok olvasását ajánlá.

A belépő szónokot csakhamar felváltá a szónoki emelvényen Léh Ferenc ismert népszónok, aki a tömörülés szükségességéről és a katolikusoknak kifejtendő tevékenységéről tartott értekezletében nagy hatást keltett a hallgató közönségben. Nagyon ügyesen mutatta ki, mily nagy és égető szükségünk van az összetartásra, tömörülésre; utalt az olasz és francia viszonyokra, ahol oly vallásos és buzgó katolikusok laktak, és részben laknak s mégis mit kell látni, hogy nem is számottevők a katolikus ügynek szóvivői, mert mindkét országban a szabadkőművesek és zsidók (Náthán) uralkodnak. Ha kérni valaki miért? mert nem volt meg az összetartás, mert nem mertek színt vallani, midőn az idő és a körülmények megkivánták. Maj utalt Németország példájára, ahol aránylag oly kevés katolikus van és mégis mindenfelé, ha nehezen és lassan is, de mégis érvényre juttatják a katolikus ügyet.

Ha pedig ők, miért nem mi? kik szám szerint talán valamivel többen vagyunk.

Végül a gyűlést nagyságos Martin József tiszteletbeli kanonok, miután a jelenvoltakat a népszövetségbe való minél tömegesebb beiratkozásra buzdítá, berekeszté.

Müller Péter,
káplán.

A zombori tanítói gyűlés.

— Második nap. —

— Saját tudósítónktól. —

Vasárnap, a múlt hó 30-án tartották meg a vármegyei tanítóegyesület nagygyűlését a vármegyei háza dísztermében. A közgyűlésen megjelentek Fernbach Károly főispán és Vojnits István alispán is.

Molnár Ferenc nyitotta meg az ülést üdvözölve a jelenvoltakat, s ajánlván, hogy táviratilag üdvözöljék Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi minisztert, Tóth János államtitkárt és Halász miniszteri tanácsost. Külön emlékezett meg a megtartott szülőj tanfolyamról, azon óhajának adva kifejezést, hogy az idei tanfolyam sikere buzdításul szolgáljon a jövőre is.

Ezután a járáskörök évi működéséről szóló jelentését olvasta föl Novoszel János. A jelentést tudomásul vették.

A közgyűlés tételleinek tárgyalása következett ezután. Guttenberg Pál, a kézimunkára nevelő országos egyesület igazgatója nem jelenhetvén meg, az ő tételének fejtegetése elmaradt.

Ezután a tanítói nyugdíjtörvény revíziójáról olvasott föl, Novoszel János, zentai tanító. Kimondták határozatilag, hogy a nyugdíj törvény revízióját elkerülhetetlenül szükségesnek tartják s ebben az országos bizottságnak augusztusi közgyűlésén elfogadott határozati javaslatához csatlakoznak.

A népiskolai új tantervet Csernyei Mór, újvidéki tanító méltatta. Fejtegetését helyeslőleg tudomásul vették, határozati javaslata helyett azonban Kleiner apatini igazgató-tanító határozati javaslatát fogadták el, a mely részletesen kifejti az új tantervben szükséges módosításokat.

Kladek Mihály szabadkai igazgató tanító előterjeszti jelentését a magyarországi tanítók országos bizottságának és az Eötvös alapnak működéséről melyeket tudomásul vettek.

Az Eötvös alap kezelése alatt álló Czirfusz szobaalapítványt és a szervezés alatt álló Graef Nikáz-féle alapítvány helyeit az idei tanévre Nagy József bezdáni tanító és Steiger újvidéki tanító fia nyerték el.

A pénztárvizsgálóról szóló jelentést és az 1909. évi költségvetést, az elsőt a felmentés megadásával tudomásul vették.

Tudomásul vették a budapesti Ferenc József tanítók házában lévő Czirfusz Ferenc szobaalapítvány alapító oklevelének kormányhatósági jóváhagyását.

A szervezés alatt álló Graef Nikáz-féle 4000 koronás alapítványnál Molnár Ferencz örömmel emlékezik meg arról, hogy alig egy évi gyűjtés után már száznéhány korona hiányával az egész összeg egybegyűlt. Ezzel mutatták ki a tanulók volt tanfelügyelőjük iránti ragaszkodásukat. Ennek dacára is ujaba gyűjtőleveket bocsátottak ki, hogy a 4000 koronát 6000 koronára egészítsék ki s így két alapítványi helyet létesítsenek.

Az előző napon megtartott szakosztályok üléseinek jelentéseit vették ezután tudomásul.

Tudomásul vették a bácsi ágostai helyét evangélikus tanítóegyesület belépését a vármegyei tanítóegyesületbe.

Az 1909. évi közgyűlés tételeinek megállapításánál elfogadták a kiküldött bizottság jelentését. Egy pontot azonban nyitva hagytak, melynek tételét az országos bizottság állapítja meg.

A jövő évi közgyűlés helyéül Baját jelölték ki.

Az idítványok letárgyalása után Molnár Ferenc elnök, köszönetet mondva a főispánnak és alispánnak megjelenésükért, az ülést berekeszti.

Este bankett volt. Elsőnek Molnár Ferenc elnök szólalt föl, s a királyra emelte poharát. Felköszöntötték még Fernbach Károly főispánt, Vojnits István alispánt, Zombor polgármesterét, Faragó János tanfelügyelőt, Molnár Ferenc egyesületi elnököt, Faragó János tanfelügyelő az egyesületi tagokra emelte poharát.

Zmejánovics nyilatkozata.

Erdekesen nyilatkozott egy bécsi újságíró előtt Zmejánovics a meg nem erősített pátriárcha. E nyilatkozatát a Zasztavából vesszük át:

„Magyarul csakugyan nem tud, mondja Zmejánovics, azt hiszi azonban, hogy a magyar kormányt más okok vezérelték, hogy megerősítésér ne ajánlják. O úgy a társadalom, mint a kormány iránt mindig egyenes lelkűen viselkedett. Ha tehát más okok jöttek közbe, akkor vele igazságtalanságot cselekedtek. Nem érdemelte, hogy a kormány megsértse az ő egyéniségét. Nagy az igazságtalanság, hogy az ő kizárásával rendelkeztek el új választást.

„Azon kérdésre, kit választanak meg most patriarchának, nehéz a felelet, mert a magyar nyelv tudása most más jelöltekre is kötelező lesz. Feltehető, hogy a szerb nemzetiség rossznéven veszi, hogy őt nem erősítették meg patriarchának. Igaz, az 1840-iki törvény megköveteli, hogy még az egyszerű papnak is tudnia kell magyarul, de a törvényt sohasem hajtották végre. (Elég baj. Szerk.) mert akkor ő püspök nem lehetett volna.“

A nagy szerb propaganda.

Erre vonatkozólag is nyilatkozott Zmejánovics a bécsi újságíró előtt. Ezen nyilatkozatát a Zasztava így adja vissza:

„Igaz, hogy nálunk a fiatal, értelmetlen stréberek termékeny talajra találnak. Amint ismeretes, a délszláv forradalmi társulás tizennyolc pontból álló alapszabályokat dolgozott ki. De ismeretes az is, hogy a forradalom nem foglalkozik a hazai alap törvényekkel, s hogy a forradalmi választmány hét hó alatt nem birt 5000 dinárnál (kevesebb 5000 koronánál) többlet összegyűjteni. Nem gyerek játék ez? No de bármint nevezetességnék látszik is, rám nézve nagyon tragikusan végződött, mert e gyerekjáték miatt az ódium az egész szerb nemzetre háromlott és néhány éretlen ifjone ostobasága miatt az egész szerb nemzetnek kell szenvednie.

HIREK.

Tájékoztató.

Országos vásár Szabadkán szeptember hó 6., 7. és 8-dikán.

Az adókvető bizottság tárgyalása.

A szabadkai adókvető bizottság szeptember 2-dikán a kenyérsütők, késések, kifőzők és keztüösök;

szeptember 3-dikán a kenyérsütők, késések, kifőzők és keztüösök kereseti adóját fogják tárgyalni.

— **Bérmálás elhalasztása.** Jánoshal-máról írja tudósítónk: minthogy a jános-halmi új templom mindég nem kész, ő excellenciája az október hó 11-dikére kitűzött bérmálást a tavaszra halasztotta el.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A belügyminiszter a Petőfi-asztaltársaság alapszabályát ellátta a bemutatási záradékkal.

— **Gyógyszertárátvétel.** Sillye Géza madarasi gyógyszerész a Hajduk utolsó főkapitányának fia megvette a jános-halmi gyógyszertárt Madziny Adorjántól.

— **A csizmadiák panasza.** Egy helyi csizmadia a maga és társai nevében figyelemre méltó panaszszal fordult hozzánk. Előadjuk e panaszt, meglévén győződve arról, hogy Szalay Mátyás, főkapitány ur, ismert igazságszeretetével intézi el az ügyet. Mindenekelőtt is az ellen panaszoknak, hogy az egyik rendőrkapitány a csizmadiák testületét, akik pedig jogos kérelemmel fordultak hozzá, nem valami szívélyesen fogadta. Kérésük pedig a következő: Lehetetlen, hogy a csizmadiák vásároló helyét a Vörös-ökör iskolától lefelé helyezték el, mert ott sátorozni nem lehet. Más helyet kívánnak. Ezen kérelemnek részletes előterjesztését meg kellett volna hallgatni. Hiszen egy egész iparág kérelme ez. A tárgyalás folyamán az iparosok talán bebizonyíthatták volna igazukat, s a rendőrség így előmozdította volna, illetve segített volna biztosítani egy iparág létfeltételét. Meghallgatás nélkül, az illetékes iparág meghallgatása nélkül helyes határozatot hozni nem lehet. Mi azonban reméljük, hogy a főkapitány ur meghallgatja a csizmadiák kérelmét és teljesíteni is fogja azt. Végére is vásárról van szó, s hogy ez hogy sikerülhet jobban, azt az érdekeltek legjobban tudhatják. A közlekedési akadályokon segíteni lehet, de ez néhány vásárra még kivételt is szenvedhet az iparosok érdekében.

Népszövetségi tagok figyelmébe.

A Katholikus Népszövetség a VIII. katho-likus nagygyűlés alkalmával rendkívüli közgyűlést fog tartani. Ez alkalommal a tagok létszámáról, a befizetésekről, a kiadványokról, szóval a népszövetségi mozgalom jelenlegi állásáról részletes beszámolót fog adni az elnökség. Hogy az adatok pontosak lehessenek, kérjük a tagokat, csoportvezetőket, helyi-igazgatókat, hogy a taglisztákat, tagsági díjakat haladéktalanul küldjék be. Szükséges ez azért is, mert a napokban kell meghatározni, hogy milyen mennyiségben nyomassák a magyar, német és tót naptárt. Akiknek tagjai szeptember első napjaiban nem lesznek beküldve, azok naptárt nem kaphatnak. A Katholikus Népszövetség Központi Irodája.

— **A szegedi állami szemkoroda.** A szegedi állami szemkoroda értesíti Szabadka tanácsát, hogy szeptember elsejére, 80 beteg számára megnyitott. A napi ápolási díj 1 kor. 94 fill. Külön szobák díja 5 kor. A szegények ingyen rendelési órája d. e. 9 óra.

— **Elterjedt a szerb tövis.** Ajánljuk e sorokat az illető hatóság figyelmébe. Törvény rendeli el a szerb tövis irtását és mégis azt tapasztaljuk, hogy a legelőkön és a rendszeres művelés alá nem fogott földterületeken rendkívüli módon el van terjedve a szerb tövis. Ismerjük hatóságaink erélyét és jóakarátát, epen azért hívjuk fel a figyelmét, hogy jó volna kiirtani a legelőkről a szerbtöviserdőket, melyektől a jószág nem bír legelni, még pedig minél előbb, mert ha a magvak megérnek, meddővé válik minden igyekezet.

— **A rémregények, a piszokujságok áldozata.** Tudósítónk írja: Újvidéken egy tizennégy éves kis lány, Bakos Róza agyon-szurta önmagát. A rémregények, a krajaeros zsidó ujságok hajmeresztő, erkölesrontó történetének esett áldozatul. Nem törődött fiatalágában a fájdalommal, melyet okoz az életben maradtoknak; a rémregények, a ponyvairodalom annyira leigázták már erkölcsi valóját. Mért ne követné el azt a bűnt, amit elkövetnek az urak, amely bűnben hogy gyönyörködhessenek, arra még az urak, az erkölesileg és értelmileg is ugynevezett művelt urak sem sajnálják a pénzt, pénzeik segítségével még ők is terjesztik e megmételtyező irodalmi termékek terjesztését. Mintha a megállíthatatlan pusztulás útján haladnánk.

— **Robbanás Újvidéken.** Újvidéki tudósítónk írja: Könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt Újvidéken. Ditzgen Imre fiai vaskereskedő cég udvarán hordókat mosott egy tanonc valami robbanó anyaggal. A fiu könnyelműségből, vagy tudatlanságból kellesténél több robbanó anyagot tett egyik hordóba. A hordó pár pillanat múlva hatalmasat dördülve explodált, de a véletlen szerencse folytán a mellette dolgozó fiúnak semmi baja sem történt. A robbanás oly erős volt, hogy több mint egy kilométerre hallható volt a hatalmas pukkanás. Újvidék közönsége rémülten rohant ki a városból, mert a robbanás a löportoronytól alig egy két méternyire történt és mindenki azt hitte, hogy a torony explodált. Csak akkor csillapodtak le a kedélyek, mikor a közönség meggyőződött arról, hogy komolyabb baj nem történt.

— **Elkeseredett tekéző.** Werner Jakab kunbajai fiatal földművesnek csak nemrég halt el az édesapja. Hogy a testvérek az örökségen annál könnyebben megosztózhassanak, elhatározták, hogy pénzé teszik a boldogult szőlejét s árát atyafiságosan elosztják egymás között. A foglalót, — vagy 120 koronát, — Werner Jakab vette magához s boldogan hurcolta a lajbli zsebben. A tele bugyelláris azonban egyre piszkálta és szenvedélyes tekéző lévén, csakhamar ott termelt a vendéglőben, hol már nagyban gurultak a golyók s döltek a bábuk jobbra, balra. Nekigyűrekezett ő is, csakhogy csoda pechhel játszott, mert a „zsinórt“ mindig más halászta el az orra elől. Egyre másra váltogatta a foglalóba kapott piroshasu bankókat s bizony csakhamar rémülten vette észre, hogy azok el is usztak, a tekepályán az utolsó szálig. Erre aztán se szó, se beszéd sarkon fordult s meg sem állt hazáig. Ott-hon aztán tört reményei között, nem ugyan szalmaszálhoz, hanem egy jó vastag kötélhez kapott s azt a nyaka köré kanyarítva az egyik eperfára lógasztotta magát vele. Ki tudja, nem ez a „zsinór“ segítette volna-e a más-világra, ha valamelyik szomszéd hamarosan meg nem szabdítja kényelmetlen helyzetéből. A kötél nyoma pár napig csiklandozni fogja a torkát, de arra bizonyára megtanítja, hogy: módjával mindent!

Ismerőseink körében terjesz-
szük a „BÁCSKAI NAPLÓT.“

Ébredjünk!

Keresztények! Munkástársak! Testvérek! Itt az idő hogy felvilágosodjunk, hogy a jelen generáció sűpredékét megfékezzük, vagyis hogy meggátoljuk azt a kereszténység eltörlésére irányuló féktelen s piszkos törekvésében.

Adjuk ki a jelszót eddig és a jövőig! Elég legyen már a szennyes haszonleséssel járó tanaikból, mely minden áron az üdvös társadalom ellen irányul s annak szétrombolására törekedik. Alljunk eléjük azzal a szűzmáriás fehér zászlóval kezünkben, mely annyiszor megsegített igaz ügyért folytatott harcunkban.

A vörös szociálisták a nemzet s a kereszténység esküdt ellenségei, folyton azzal lázítják fel a sötétségbe vezetett hiveiket a társadalom elleni harcra, hogy a munkásság, vagyis az ő általuk elnevezett proletárság a társadalom száműzöttje, amennyiben semmi féle jogokat nem gyakorolhat. Ez a vakmerő állítás sémmiféle tekintetben nem felel meg a valóságnak.

Mit érdemelnek a tisztés társadalomtól ezek a szájhősök, kik üres ráfogásaikkal igyekeznek a nép jólétét megbolygatni és haszonleső téves tanaikkal a békés polgárok kedélyeit felizgatni? Mit más, mint társadalmi bojkottot és kizárást mindenféle tisztés társaságból.

A nemzetköziesek másik agitációs eszköze az általános titkos választói jog, a mely, szerintük a proletárság egyedüli fegyvere a harcban s amely az ő nézetük szerint megteremti majd a nép uralmát s vele az annyiszor hangoztatott földi boldogságot.

Munkások! mellénk álljatok — ordítják tele az egész világot — s mi megszerzzük számotokra az általános titkos választói jogot.

No, de nem oda Buda! nem a vörösök szerzik meg nekünk ezt a jogot, megszerzte már azt nekünk maga a gondviselés, a melynek bölcs utmutatása mellett megígérte azt a nemzetnek a magyar király s ismétlen megígérte a magyar kormány.

Tehát csak az ígéret beváltása van hátra. S itt se a vörös szociálistákra fog hallgatni a magyar kormány, hanem a saját józan eszére.

Mert mit is akarnak a vörös szociálisták! Ok azt akarják, hogy a választói jog adassék meg minden huszonegy évet betöltött férfi és nőnek kivétel nélkül. Ez káros következményekkel járna amugy is szerencsétlen sorsüldözött hazánkra.

Káros pedig azért, mert ők teljesen egyenlő jogokat hirdetnek, mely most és mindenkorra fegyvert adna a minket amugy is gyűlölő nemzetiségiek kezébe. Hogy mennyire gyűlölnek bennünket magyarokat bizonyítja a nemzeti küzdelmünk elé akadályt gördítő Supilóék esete is.

Azt hiszem, nem szükséges tovább esetenl mindazon dolgokat, melyeket gördítettek a nemzet jeles vezérei elé, és hogyan küzdenek ma is ellenünk.

Csak azt akarom ismételn meg, hogy mi is hivei vagyunk az általános választói jognak és követeljük is teljes erővel olyformán, hogy csak mindazon férfiaknak adassék meg, akik ismerik a magyar nemzet multját, jelenét és a magyar nyelvet szóban és írásban tudják s végre hogy magyar állampolgárok.

Munkástársak! Polgártársak! Testvérek! ébredjétek fel álmaikból, ébredjétek és tartsatok velünk karöltve a küzdelemben.

Mert ha nem fogtok velünk tartani, akkor ennek súlyos következményei lehetnek. Példa rá Lengyelország esete, mely nem akart hü lenni alkotmányos uralkodójához, s hallgatott a haszonlesésből élő népvézérnek csufos, hazátlan elősdiék mézes szavaira. Es ezért a ballépésért utolérte a nemezis keze s megkapta a jól megérdemelt jutalmát: az egykor hatalmas nemzet hazája felett más nemzetek osztozkodtak.

Hol voltak akkor a hirhedt agitátorok? kik szebb jövőt jósoltak a népnek? Nem tudja senkisé. Megszöktek, s nyomuk nincs sehol. Így fogunk tönkremenni mi is, ha a

vörös szociálisták szájhőseit követjük. Ébredjünk fel hát öntudatra és küzdjünk hazánk jólétéért és épségeért, a keresztény szociálista pártban, mely mindig büszkén tekinthet fel szűzmáriás fehér lobogójára, mely alatt küzdöttek ősapáink egy ezredéven át, s a mellyel kezünkben annyiszor diadallal megküzdöttünk a nemzet ellenségeivel. Ki a porondra hát, s adjuk ki jelszót:

Ha Isten velünk, ki ellenünk!

Iff. Izmidí Ferenc,
famunkás.

Az új végrehajtási novella dacára is csekély havi részletfizetésre szállítunk durván felszerelt raktárunkból elsőrendű

VARRÓGÉPET,
KERÉKPÁRT, 519-12-2
GRAMMOFONT lemezekkel.

Előre haladott idény végett kerékpárok mélyen leszállított árban kaphatók. Ugyis szintén pneumatik és alkatrészek is.

Egyben felkérjük a n. é. közönséget, hogy mielőtt bárhol grammofont venne, a saját érdekében, minden vételkötöletesség nélkül, tekintse meg a mi raktárunkat.

Legolcsóbb árak! 6 évi jótállás!

Készpénzfizetésnél árengedmény!

Kovács Béla és Társa
Szabadkán, Kazinczy-(Gombkötő)-utca.

IRODALOM.

— Vértesi Károly legújabb beszédei

Csak nemrégiben jelent meg Vértesinek pompás könyve: „Körutazás Amerikában“, mely aktualitásával és meleg hangú előadásánál fogva kedvező fogadtatásban részesült. Nyomon követte említett művét egy újabb kötete, melyben beszédeit foglalta össze a jeles szerző 1904-től kezdődőleg. Aki szereti az irodalmi művekben írójuk lelkivilágát kutatni, annak ajánlhatjuk beszédkötetét, melynek közvetlen, szíves hangja egyszerűségében megkapó. A kötet a szerző kiadásában jelent meg. Ára 2 korona. Megrendelhető a szerzőnél Zomborban.

A szentesített végrehajtási törvény rendelettel együtt füzve 1 korona 20 fillér.

Továbbá:

A követelések bejelentéséhez szükséges előírás szerinti nyomtatványok

kaphatók: HEUMANN MÓR könyvkereskedésében
SZABADKÁN, FÖTÉR.

REGÉNY.

KLEOPATRA.

Menekülni szeretett volna minden gondtól s egyszerű halandóként szeretett volna barangolni a park sétatányain; szeretett volna, hogy ne kelljen számot adni tetteiről senkinek sem, hogy csak önmaga iránt volnának kötelességei.

— Hálátlan vagyok, szólalt meg magában néhány pernyi elmélkedés után. A lelkemben nyugodt vagyok, akárcsak a jó paraszt. Onmagam iránti kötelességem, lennék bár paraszt, vagy nagyherceg mindig ugyanazok és én teljesíteni fogom e kötelességeket. Isten önnel, Kleopatra; eljön majd a nap, melyen mást szeret. Azon napon azt gondolja majd, hogy én voltam az ostoba; talán azt is gondolja majd, hogy becsületlen emberként cselekedtem. Sir majd, átkozni is fog engem egy kicsit. Menjen férjhez Neutofhoz és költson el sok pénzt. A hálószobájába ment, ahonnan értékes könyvvél jött vissza. Tiszteletteljesen nyitotta ki a könyvet.

Az evangélium volt, velin papírosra nyomva szláv nyelven. Az ékkövekkel di-

szített kötésben a négy evangélista emelle-áreképe volt. Középen a prédikáló Krisztus képe. A kötet eléggé kicsi volt ahhoz, hogy asztalra téve imádkozzanak belőle.

Boris tollat vett a kezébe, kinyitotta a szent könyvet és az első lapra ezt írta: „Baktof Kleopatrának ajándékozta Boris.“

Az uralkodói név a fiatal lány neve alá került; neveik első ízben voltak ily közel egymáshoz; azután majd megegyeszer, a házassági levélen, melyet tanuként ír alá. Ezután Baktof Kleopatra nem lesz majd semmi, semmi sem... a nagyhercegre nézve.

Maga helyezte tokjába az evangéliumot, behívta szolgálját s az ajándékot haladéktalanul elküldte Kleopatrának.

A nehéz csomagot a nagyherceg nevében Kleopatrának nővére és sógora jelenlétében adták át.

A szíve erősen dobogott, mikor a tok fedelét kinyitotta. Mit küldhetett neki ilyen nyilvánosan! Az első pillanathon koronára gondolt... De mikor megpillantotta a szent képeket, elsápadt; mindent megértett. Már amugy is ledől a brándja pornál kevesebbé vált. Boris az Istent helyezte kettőjük közé, hogy Kleopatra becsületét biztosítsa.

— Mit jelentsen ez? kérdé Irén. Ilyen jó viszonyban vagy a nagyherceggel?

Kleopatra kinyitotta a könyvet, elolvasta Boris nevét, azután szilárd hangon mondotta:

— Ez azt jelenti, hogy Neutof grófhöz megyek férjhez, ez pedig barátjának nászajándéka.

X.

Irént váratlanul érte a hír. A világon mindent elképzelt volna, csak ezt nem. Eleinte nem tudta, örüljön e változásnak, mely Kleopatrát a legnehezebb viszonyok közé sodorja oly társaságban, ahol mindent tudnak, — meg azt is és főleg azt, ami nem is létezik, — vagy irigykedjék e házasságra, amely ezen irigyelt nővéreke vele egyforma vagy körülbelül egyforma rangot és vagyont biztosít.

Ezenkívül Kleopatra javára esik a Neutofhoz való ragaszkodás, ami a cári udvarban nagyot jelentett.

(Folyt. köv.)

Egész Délmagyarország legkedveltebb kéz-és arebőr-álmomtója a LEHRER-féle

ERISÉBET-CRÉM,

mely a bőrt 2-3-szori bekenés után bársonysimává és üdévé teszi. Nem zsiros s ennélfogva nappal is használható. Pórszenések, bőrpedések és bőrkítések ellen utóérhetetlen szer. Egy tégely ára 1 korona. 6 tégely rendelésénél bérmentesítés. Minden dobozban használati utasítás. 484-74-22

Kapható:

LEHRER ALFRÉD gyógyszerárában
KULA (Bácsmegeye).

Szerkesztői üzenet.

S. Szabadka. Cikke bizonyára érdekes, de sajnosan kell megállapítanunk, hogy nem ismeri a tárgyat. Az az amerikai jezsuita-állam nem utópisztikus dolog; ellenkezőleg, nagyon is gyakorlati értéke volt és fenállt, ha jól emlékszünk 1612-től egész 1768-ig, tehát másfél századig. Ekor sem bukott meg, hanem a tőkepenészekkel megvesztegetett spanyol kormány fogatta el az államot vezető jezsuitákat és foglalta el a boldog államot az emberi büns kincs vágy számára. Hogy magyarul melyik zsidó agyalágyult foglalkozott ellenséges szempontból ezen kérdéssel, nem tudjuk. Külföldi forrásokat, materialisztikusokat is, szívesen megnevezünk ha dhajtja.

L. Ön figyelmet arra a Kis piszkos ujságra. Nem foglalkozunk vele. A kis kuvasszal, melyet a nemes vadra uszítanak, kár volna foglalkoznunk. Majd az uszítókkal érdemük szerint elbánunk. A kuvasz természetrajzát meg majd hiteles adatokkal ismertetjük meg a közönséggel, azután hadd ugasson.

898—1908. sz.

516—3—2

15105/1908. tan. sz.

515—2—2

HIRDETMÉNY.

1. A kalocsai érsekség tulajdonát képező, a kalocsai 1. számú tjkvben 1806. 1807. hrsz. (1894. 1895. kat. hrsz.) alatt fölvetett régi juhászlak, úgyszintén a leégett birka istálló és a mellette lévő kert házhelyekül kifarcellázva,
2. Ugyanazon tjkvben 2540. hrsz. alatt (2633., 2634. kat. hrsz.) fölvetett 385 □ öl területű úgynevezett Kákonyi-féle kert,
3. Ugyanazon tjkvben 3221. hrsz. alatt (3294.) kat. hrsz.) fölvetett 1 kat. hold 780 □ öl területű úgynevezett Sziglétí kert,
4. A hajósi 1. számú betétben 72., 73., 74. hrsz. alatt fölvetett volt tisztartói lakás, kert és melléképületek (1361 □ öl),
5. Ugyanazon betétben 76., 77., 78., 79. hrsz. alatt fölvetett volt kasznári lakás, kert és melléképületek (1461 □ öl),
6. Ugyanazon betétben 1572. hrsz. alatt fölvetett 463 □ öl területű volt koresmakert,
7. Ugyanazon betétben 1573. hrsz. alatt fölvetett 199 □ öl területű kasznári kert,
8. Ugyanazon betétben 20103—20108. hrsz. alatt fölvetett 28 kat. hold 1337 □ öl területű erdő és legelő,
9. Ugyanazon betétben 71., 72. hrsz. alatt fölvetett 262 □ öl területű ingatlan (az egykori patakmalom telke),
10. A hajósi Schweizer járásból kihasított házhelyek,
11. A bácsi 1. számú betétben 475., 476., 477. hrsz. alatt fölvetett erdőszlak, kert és melléképületek (1521 □ öl),
12. Ugyanazon betétben 459., 460. hrsz. alatt fölvetett számtartói lakás, kert és melléképületek (1 kat. hold 158 □ öl),
13. Ugyanazon betétben 65., 66. hrsz. alatt fölvetett várbeli volt koresma, kert és melléképületek (371 □ öl),
14. Ugyanazon betétben 116. hrsz. alatt fölvetett volt mézarszék és melléképületei (151 □ öl),
15. A bajaszentiváni 1. számú betétben 6. és 7. hrsz. alatt fölvetett volt kasznári lakás, kert és melléképületek (1388 □ öl),
16. Ugyanazon betétben 8. és 9. hrsz. alatt fölvetett volt erdőszlak, kert és melléképületek (727 □ öl),
17. Ugyanazon betétben 181. hrsz. alatt fölvetett volt koresma és melléképületei (326 □ öl),
18. A csávolyi 386. sz. betétben 4791., 4792. hrsz. alatt fölvetett 2 kat. hold 987 □ öl területű legelő és végül;
19. A csávolyi 1198. sz. betétben 3743. hrsz. alatt fölvetett 481 □ öl területű ingatlanból az uradalmat megillető tulajdoni illetőség nyilvános szóbeli árverésen a következő föltételek mellett eladottnak:

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok illetve a házhelyekül kiosztott egyes parcellák kikiáltási árának 10%-át készpénzben, avagy óvadékképes értékpapírban az árverés megkezdése előtt az árverés megtartására kiküldendő érsekuradalmi tiszt kezéhez bánatpénzzel letenni.

Az árverésen az árverezni szándékozók részéről teendő ajánlat az ajánlattevőre azonnal kötelező.

Azon ajánlattevők részére, akiknek ajánlata felsőbb helyen jóváhagyva elfogadtatik a jóváhagyás leérkezésétől számított 30 nap alatt végleges adásvévesi szerződés fog kiállítatni.

Az egyes ingatlanokra vonatkozó hasznbéri szerződések azoknak lejártáig érvényben maradnak, s ezért árverési vevők a végleges szerződés kiállítására, illetve a vonatkozó bérleti szerződés lejártáig követő nap léphetnek csak birtokba.

Szerződési és átíratási költségek, nemkülönben az adásvételi illeték (százalék) vevők terhe. A birtokba lépésig az összes közterheket az érsekuradalom, azontul a vevők viselik. A vételár a szerződés aláírásakor fizetendő.

A Kalocsa község határában fekvő ingatlanok elárverezése 1908 szeptember hó 21-én délelőtt 9 órakor az érsekuradalmi igazgatósági irodában; a házhelyekül kiosztott parcellák elárverezése pedig ezt követőleg kint a helyszínen.

A Hajós község határában fekvő ingatlanok elárverezése Hajóson a volt tisztartói lakban 1908 szeptember 22-én délelőtt 9 órakor, a Schweizer járási házhelyek eladása pedig ezt követőleg a helyszínen.

A Bajaszentiván község határában fekvő ingatlanok elárverezése a bajaszentiváni főerdési irodában 1908 szeptember 23-án délelőtt 9 órakor.

A Csávoly község határában fekvő ingatlanok elárverezése a csávolyi plébánián 1908 szeptember 24-én délelőtt 10 órakor; s végül a Bács község határában fekvő ingatlanok elárverezése a bácsi erdőszli hivatalban 1908 szeptember 28-án délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Bővebb fölvilágosítás az érsekuradalmi ügyészi hivatalban Kalocsán kapható.

Kalocsán, 1908 augusztus 17.

Érsekuradalmi jószágigazgatóság.

918/1908. sz.

517—3—2

Hasznbérleti hirdetmény.

A kalocsai érseki uradalom tulajdonát képező Bajaszentiván község határában fekvő, mintegy 418 kh-at kitevő Koppány nevű pusztá, 1909. évi október hó 1-től 1921. évi szeptember hó 30-ig, azaz tizenkét egymás után következő évre, alulírt igazgatóság hivatalos helyiségében Kalocsán

1908. évi szeptember hó 19-én délelőtt 10 órakor

megtartandó zárt írásbeli versenytárgyaláson hasznbérbe fog kiadatni.

Az egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok, melyekhez az ajánlati összeg 10 százaléka készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban, mint bánatpénz csatolandó, borítékukon ezen

fölírással: „Ajánlat Koppány pusztá hasznbérletére“ ellátva, legkésőbb f. évi szeptember hó 19. délelőtt 10 óráig az érsekuradalmi főpénztárhoz Kalocsán benyújtandók.

Az ajánlatban az ajánlati összeg számokkal és betűkkel is világosan kiirandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a hasznbérletre vonatkozó részletes föltételeket ismeri s magát azoknak mindenben aláveti.

Kellően föl nem szerelt, vagy későn érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A hasznbérletre vonatkozó részletes föltételek Kalocsán az igazgatósági irodában, a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Kalocsa, 1908 augusztus hó 25.

A kalocsai érseki uradalmak igazgatósága.

Árlejtési hirdetmény.

Szabadka város tanácsa az újonnan épült 12 tanyai iskola bebutorazásához szükséges: 1. 480 drb kétüléses pad, 2. 12 drb lábtörő vasból, 3. 12 drb víztartó szék, 4. 12 drb kályha ellenző, 5. 12 drb hygienicus köpöcsésze, 6. drb tanterembe fogas (iskolánként 83 foggal), 7. 24 drb thonet szék, 8. 12 drb kétajtós szekrény, 9. 12 drb fekete tábla, 10. 12 drb előadó asztal, 11. 12 drb katedra és 12. 12 drb hőmérő (Celsius szerinti beosztással) szállítására árlejtést hirdet.

A padok méretei: Valamennyi pad zero distantiaival készítendő. — Vagyis az ülőhelyek belső széle és az asztallap belsőszéle között — a függőleges meghuzása esetén — távolság ne legyen.

A padok egy harmadának hosszúsága 100, egyharmadának 90 és egyharmadának 80 cm.

I. Egyharmadnál az asztallap az ülőlaptól 18 cm. továbbra legyen.

II. Egyharmadnál az asztallap az ülőlaptól 20 cm. továbbra legyen.

III. Egyharmadnál az asztallap az ülőlaptól 22 cm. továbbra legyen.

I. Az ülőlap az asztallaptól 38 cm. továbbra legyen.

II. Az ülőlap az asztallaptól 42 cm. továbbra legyen.

III. Az ülőlap az asztallaptól 46 cm. továbbra legyen.

Az asztallap a gyermek felé 5-2 cm. dülést mutasson.

A szekrények méretei: 2 m. magas, 1-5 m. széles, és 0-50 m. mély.

A táblák mozgatható szerkezetűek legyenek s a falhoz erősíthetők (keretes, kettős, hurok szerkezetű). Az egyik lap íráshoz vonalozva, a másik fénytelen fekete. — Kréta és szivaestartóval.

Az előadó asztal: 1.80 m. hosszú, 0.90 m. széles, 0-85 m. magas, középpontú fiókkal, két oldalt zárható rekesszel az irattár számára.

A katedra: 4 m. hosszú, 2 m. széles és 0-2 m. magas.

Részletes fölvilágosítással a hivatalos órák alatt a népiskolai felügyelő igazgató (Központi iskola) szolgál s a szállítandó tárgyak mintái ugyanek a Központi iskolában a jelzett időben megtekinthetők. — A szállítás minőség és méretek tekintetében szigorúan az adott méretek, illetve a kijelölt minták szerint eszközözendő.

A szállítás a város belterületén a tanács által megjelölendő helyen vizsgálattik felül s ez után a tárgyak az egyes iskolákba legkésőbb 1908. évi november 1-ig kiszállítandók (szegedi szőlő, Tyró szállás, Nosza, Bukvát, Majsai szőlő, Halasi szőlő, Vásártér, Bajai ut, Alsó esikeria, Verucius, Szudárovics sor, Kelebia állomás, Mélykúti ut).

Minden, ami a hazai ipar körén belül szállítható, innen szállítandó. Ettől eltérést csak a belügyminiszter engedélyezhet.

Az ajánlatok a városi tanács iktató hivatalába 1908. szeptember hó 12. délelőtt 10 óráig nyújtandók be. Elkésztett benyújtott ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az ajánlatok pecséttel lezárandók és a következő felírással látandók el: „Ajánlat a tanyai iskolák butor felszerelésére“.

Ajánlati lapok a városi kulturügyosztályban a hivatalos órák alatt kaphatók.

Bánatpénzzel 200 korona teendő le a városi házépénztárba. A házépénztártól nyerendő nyugta az ajánlatához csatolandó. Biztosíték a vállalati összeg 5%-a, mely összeg az odaitéleléstől számított 8 nap alatt a városi házépénztárnál teendő le. — A szállítással megbízott ajánlattevő a szállításért egy évig szavatol s a biztosíték csak az átvételtől számított egy év múlva s akkor fog kiutaltatni, ha a szállítás kifogástalannak találtatott. A vállalati összeg az átvételtől számított 60 nap alatt a városi házépénztárnál fog kifizettetni.

A beérkezett ajánlatok 1908. évi szeptember hó 12-én délelőtt 11 órakor fognak a városházán a közművelődésügyi osztályban bizottságilag felbontatni, amelynél az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Ajánlattevők az ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az ajánlatok tételenként teendőek s a hatóságnak jogában áll az ajánlatokat tételenként elbírálni és a szállítást ez alapon oda ítélni, fenn tartja magának a hatóság a jogot a szállítást esetleg megosztva biztosítani. A hatóságnak jogában áll az ajánlatokat az árákra való tekintet nélkül elbírálni.

Szabadkán, 1908. évi augusztus hó 22-én tartott tanácsülésből.

Dr. Biró Károly,

polgármester.

Gyermektelen házaspárnál

a jövő tanévre

tanulók

teljes ellátásra felvétetnek.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal.